

Борко Т. М., Бородіна Г. Г. (м. Миколаїв)

Підготовка бібліотечних фахівців у Миколаївській філії

Київського національного університету

культури і мистецтв: сучасні вимоги

Відповідно до «Національної доктрини розвитку освіти України» швидкий темп розвитку сучасних технологій та перехід до інформаційного суспільства ставить перед державою, суспільством та кожною свідомою особою завдання забезпечення належного рівня освіти [1]. У чинному Законі України «Про вищу освіту» визначається основна мета діяльності такого навчального закладу як «забезпечення умов, необхідних для отримання особою вищої освіти, підготовка фахівців для потреб України» [2]. У цьому ж документі написано, що одним із головних завдань є «здійснення освітньої діяльності певного напрямку, яка забезпечує підготовку фахівців відповідних освітньо-кваліфікаційних рівнів і відповідає стандартам вищої освіти» [2].

Професійна підготовка студента ВНЗ має слугувати як особистості, так і суспільству. Система освіти повинна готувати фахівців, які мають активну громадянську позицію, здатні розвивати інтелектуальне суспільство та суспільство знань. Нові підходи до організації професійної підготовки майбутнього фахівця бібліотечної галузі необхідно спрямовувати на створення умов саморозвитку, самореалізації, креативності, формування суб'єктності студента, інтелектуалізації його особистості.

В останнє десятиріччя з'явилося чимало праць, присвячених вивченню різних питань професії бібліотекаря. Серед них публікації вітчизняних та зарубіжних бібліотекознавців Т. В. Новальської, Н. Е. Кунанець, Л. І. Кожомученко, О. О. Крицького, Л. Г. Петрової, А. В. Соколова, Р. Рубіна та ін.

Почесну місію підготовки бібліотечних кадрів для книгозбірень зазначеного регіону України виконує Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв.

Майже 45 років тому, у славному місті корабелів – Миколаєві, започатковано Миколаївський культурно-освітній факультет Київського

інституту культури ім. О. Є. Корнійчука. Водночас почали готувати студентів за напрямками: бібліотечна справа і культурно-освітня робота. У 1975 році Миколаївський факультет інституту культури здійснив перший випуск спеціалістів масових бібліотек у кількості 120 чоловік [6, с. 92]. До викладання фахових дисциплін з бібліотекознавства, бібліографії, книгознавства залучались знані вчені О. В. Соколов, М. С. Карташов, А. С. Чачко та ін.

Знаковою подією в історії кафедри книгознавства та бібліотекознавства стала участь у проведенні масштабного всесоюзного наукового дослідження «Бібліотечна професія: сучасне положення і перспективи розвитку» (1984 р.). Одержані результати дозволили не лише узагальнити базові пріоритети професії на державному рівні, удосконалити нормативні документи для бібліотечної галузі, а й визначити її подальші реальні обрії. З 1989 року бібліотечне відділення Миколаївської філії було реорганізовано у бібліотечний факультет, до складу якого увійшло 4 кафедри.

Сьогодні специфіка діяльності вузу та виклик часу, створюють умови для локалізації завдань і сприяють інтеграції зусиль науковців і практиків бібліотечно-інформаційної сфери. Підготовку фахівців за напрямом «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографія» забезпечує кафедра «Документознавства та інформаційних систем», яка створена у вузі 2006 року.

Для того, щоб зрозуміти суть діяльності майбутніх бібліотекарів, визначимо спочатку суть діяльності бібліотеки як установи. Для цього звернемось до чинного законодавства. У Законі України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» зазначається, що бібліотекою є «інформаційний, культурний, освітній заклад, що має упорядкований фонд документів і надає їх у тимчасове користування фізичним та юридичним особам» [3]. На думку сучасного бібліотекознавця Р. Рубіна (США), бібліотеки мають за основну мету відбір та упорядкування величезних масивів інформації аби якомога краще забезпечити своїх користувачів [4]. Р. Рубін слушно зауважив «бібліотеки є частиною інформаційної інфраструктури» [4, с. 2].

Прагнення нації бути конкурентоспроможною у галузі освіти, науки,

інформаційних технологій стимулює до навчання протягом життя. Неперервність освіти є надзвичайно важливим чинником, який відіграє провідну роль у формуванні та розвитку майбутніх спеціалістів, готовності до здійснення різного роду діяльностей, зокрема до інформаційно-аналітичної.

При підготовці майбутніх фахівців бібліотечного фаху варто звернути увагу на необхідність теоретичного аналізу, практичної розробки та впровадження інноваційних технологій навчання, направлених на формування, становлення та розвиток готовності майбутніх бібліотекарів до здійснення інформаційно-аналітичної діяльності.

Професор А. В. Соколов наголосив на тому, що «при любом глобалистическом раскладе социальная потребность в библиотеках сохранится» [5, с. 24]. Мусимо пам'ятати, що сучасний період для бібліотечно-інформаційної сфери є періодом випробувань. У зв'язку з цим актуалізуються проблеми бібліотечної науки та практики.

Тож, нагальною необхідністю для викладачів кафедри «Документознавства та інформаційних систем» Відокремленого підрозділу Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв є збереження традицій нашого закладу, розширення міждисциплінарних зв'язків і партнерських стосунків з бібліотеками-базами практики, удосконалення навчальних програм, надання високого ступеню професійних спеціальних знань і вмінь студентам, виховання професійної самосвідомості, поглиблене вивчення літератури та психології, педагогіки, мистецтва журналістики, комунікативної культури.

Сучасний бібліотекар-бібліограф, менеджер інформаційних систем має стати не лише професіоналом, а й реальним психологом та педагогом. Усе це дасть змогу модернізувати бібліотечну справу, забезпечити більш дієві інформаційні потреби усіх категорій користувачів, гідно представити Україну в глобальному інформаційному просторі та повернути втрачену славу величної професії – БІБЛІОТЕКАР!

Список використаних джерел:

1. Національна доктрина розвитку освіти України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>. Назва з екрану.
2. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VI (редакція станом на 04.08.2015) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>. – Назва з екрану.
3. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 27.01.1998 № 32/95-ВР (станом на 17. 09. 2015 р.) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрану.
4. Rubin Richard E. Foundations of Library and Information Science. Richard E. Rubin – New York : Neal-Schuman Publishers, Inc., 2004. – 495 p.
5. Соколов, А. В. Доживем до воскресення. (Перспективи бібліотечної професії в XXI веку) / А. В. Соколов // Научные и технические библиотеки. – 2003. – № 5. – С. 5-24.
6. Шлях до визнання: науково-публіцистичний альманах, присвячений 40-річчю Миколаївської філії Київського національного університету культури і мистецтв / голов. ред. О. К. Іванов. – Миколаїв, 2011. – 123 с.

Бородіна Г. Г. (м. Миколаїв)

Бібліотечна справа Півдня України під час Другої світової війни

У кожній державі, кожного народу є дати і події, які складають підґрунтя історичної пам'яті. Для нас, прийдешнього покоління, були і вічно будуть героїчні 1941-1945 роки.

Історія Другої світової війни – це історія всенародного подвигу. Вона складається з тисячі безприкладних фактів героїзму та самопожертви. Саме ця страшна трагедія її пам'ятають і згадують в усьому світі.

Осмилення причин, результатів втрат Другої світової війни відбувається вже понад сімдесят років. Серед значного кола проблем не останнє місце займають питання дослідження наслідків війни для культури і бібліотечної справи зокрема, які почали здебільшого вивчатись наприкінці ХХ століття. Щонайбільші збитки бібліотечним фондам були завдані у роки Другої світової

війни. Гинули безцінні скарби, що позначилось і на загальному стані бібліотечної справи.

Історія бібліотечної справи Півдня України під час Другої світової війни – це важлива, але майже не розроблена складова частина вітчизняної історії бібліотечної справи.

Чималі спустошення, втрати принесла і бібліотекам Півдня України Друга світова війна. Сьогодні неможливо без сліз читати спогади Олександри Юхимівни Пошви, одного з директорів Херсонської обласної наукової бібліотеки ім. О. Гончара, про ті жакливі часи [1]. Олександра Юхимівна керувала даною книгозбіркою протягом 1938-1941 рр. та 1944-1949 рр. Директор від самого початку цього сумного періоду піклувалася не лише про улюблену книгозбірку, а й про її співробітників. Попри всі негаразди бібліотека працювала. З числа її працівників було організовано чергування біля стіни бібліотеки та на даху. Ризикуючи життям, бібліотекарі щоденно спілкували з читачами в парку. Зусиллями Олександри Юхимівни Пошви цінна література була запакована в 20 великих ящиків і через Цюрупинськ вивезена до Сталінградської області. По закінченні військових дій О. Ю. Пошва разом з бібліотечним фондом на шаландах добиралась до Херсону. Вже у травні 1944 року бібліотека відновила свою роботу. За роки окупації знищена суспільно-наукова, природничо-наукова література. Післявоєнне відновлення книгозбірки давалось нелегко. У вересні 1944 року надійшла перша партія книжок до бібліотеки з колишньої Всесоюзної бібліотеки (м. Москва) та Петербурзької публічної бібліотеки ім. Салтикова-Щедріна. У своїх спогадах Олександра Юхимівна написала: «чернила замерзали, а в бібліотеку було важко зайти» [1].

Упродовж 1941-1944 рр. найцінніша частина фонду Одеської державної наукової бібліотеки теж перебувала в евакуації, в Ташкенті. Вдалося вивезти лише 52 ящики книг. Проте, значна кількість залишалась в окупованому місті. Частина книг загарбники вивезли за кордон. Рятували бібліотеку самі працівники. З осені 1941 року посаду директора Одеської державної наукової